

Nanotehnoloogia riskid vajavad rohkem tähelepanu

Nanotehnoloogia ehk ülipeente osakestega materjalide kasutamine võib tähendada paljude uute materjalide väljatöötamist, mis võivad ühiskonnale tuua tohutut kasu. Samas esineb olulisi lünki tehislake nanomaterjalide töökohal kasutamise riskide teabes ja suuri puudusi on ka selles, kuidas seda riskiteavet töökohal edastatakse.

Nanotehnoloogiat kasutatakse praegu juba paljudes toodetes ja rakendustes. Kuigi mõne tehislaku nanomaterjali tervise- ja keskkonnaniske on juba tõendatud, kasutatakse neid toiduainetes, kosmeetikatoodetes, kangastes, värvainetes, spordikaupades, elektroonikas, pesuainetes ning paljudes tervise- ja sporditoodetes.

Neid kasutatakse ka paljudes töökohtades. Praeguse seisuga on teada üle 1000 sellise tarbekauba, mida toodab enam kui 500 ettevõtet 30 riigis. Nanotehnoloogiaga on Euroopa Liidus otsene kokkupuude 300 000–400 000 töökohal ning tarneahela alguslülides on töökohti, kus käideldakse tehislake nanomaterjale, veelgi rohkem. 75% neist on väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted.

Seda teemat käsitlevat kirjandust üle vaadates leidis Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur (EU-OSHA), et nanomaterjalide riskide teabe levitamine on ikka puudulik: üle poole eurooplastest (54%) ei tea, mis on nanotehnoloogia. Teadlikkus on väga väike isegi töökohtadel, kust kasutatakse tehislake nanomaterjale. Näiteks ehituses ei tea 75% töötajatest ja tööandjatest, et nad töötavad nanomaterjalidega.

Tehislake nanomaterjalide riskide ja nende ohjamise viiside teadvustamiseks on

teinud mõningaid algatusi (kuigi mitte alati töökohtadele) näiteks suurtootjad ja mõni ametiühing; mõnes liikmesriigis toimub ka riigisisene dialoog ning kogu Euroopas dialoog Euroopa Komisjoni teavitamise tegevuskava alusel.

Ent teha on vaja palju, sest vähene riskiteave võib tekitada segadust ning viia nanotehnoloogia riskide alusetu kartmise või alahindamiseni, millega kaasneb ebapiisav riskiennetus ja -ohje. Riskiteabe levitamise strateegiad peavad aitama tööandjatel teha informeeritud otsuseid oma töökohtade kohta ning rakendada asjakohaseid riskiennetusmeetmeid. Samuti peavad strateegiad aitama töötajatel vabaneda abituse ja teadmatus tundeist, et nad saaksid end ise piisavalt kaitsta.

EU-OSHA on koostanud internetipõhise andmebaasi näidetega heade tavade kohta ettevõtetes, kus kasutatakse tehislake nanomaterjale. Häid tavasid on esitatud mitmesugustest valdkondadest, näiteks tekstiilitööstusest, ehitusest ja meditsiinist. Tulevikus on kavas avada teema kohta eraldi veebileht ning avaldada praktilist lühiteavet nanomaterjalidega seotud riskiohjevahendite kohta ja nanomaterjalide riskide ohjamise kohta hoolduses, ehituses ja tervishoius. Juba kogutud hea tava näidetega saab tutvuda veebilehel

http://osha.europa.eu/et/practical-solutions/case-studies/index.html/practical-solution?SearchableText=&is_search_expanded=True&getRemoteLanguage=en&keywords%3Alist=nanotechnology&nace%3Adefault=&multilingual_thesaurus%3Adefault=&submit=Search.

Allikas: EU-OSHA